

สรุปผลการประชุมคณะกรรมการโคเด็กซ์ สาขาอาหารสัตว์
(Codex Intergovernmental Task Force on Animal Feeding) ครั้งที่ ๗
ระหว่างวันที่ ๔ – ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ เมือง Berne สมาพันธรัฐสวิส

การประชุม Codex Intergovernmental Task Force on Animal Feeding ครั้งที่ ๗ ณ เมือง Berne สมาพันธรัฐสวิส มีผู้แทนประเทศสมาชิกเข้าร่วมประชุม ๑๐๑ คน จาก ๔๐ ประเทศ ๑ องค์กรสมาชิก และองค์กรระหว่างประเทศจำนวน ๗ หน่วยงาน โดยมี Dr. Eva Reinhard, Means of Agricultural Production Directorate of Swiss Federal Office for Agricultural เป็นประธาน ผลการประชุม มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑. ร่างแนวทางการประยุกต์ใช้การประเมินความเสี่ยงสำหรับอาหารสัตว์ (Proposed draft guidelines on application of risk assessment for feed)

เป็นร่างมาตรฐานแนวทางการประเมินความเสี่ยงสำหรับอาหารสัตว์ โดยเฉพาะอันตรายในอาหารสัตว์ที่เข้าสู่ห่วงโซ่อาหารสำหรับสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อเป็นอาหารมนุษย์ได้รับ และถ่ายทอดสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อความปลอดภัยอาหารเท่านั้นไม่ครอบคลุมถึงเรื่องสุขภาพสัตว์ โดยที่ประชุมมีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง โดยที่ประชุมปรับปรุงแก้ไขร่างเอกสารในขั้นที่ ๕ โดยเห็นควรให้ใช้คำว่า “feed” แทนความหมายทั้ง “feed” และ “feed ingredients” และในเรื่องการประเมินความเสี่ยงในอาหารสัตว์นั้นเป็นเรื่องใหม่ ผู้เชี่ยวชาญจากแต่ละประเทศมีความเห็นค่อนข้างหลากหลาย ร่างแนวทางดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกที่จะมีแนวทางและวิธีการที่เป็นทิศทางเดียวกัน ที่ประชุมมีประเด็นปรับปรุงแก้ไขที่สำคัญ ดังนี้

Definition

- ปรับแก้ไขคำนิยามทั้งหมดให้สอดคล้องกับ Code of Practice on Good Animal Feeding (CAC/RCP 54-2004) ขณะเดียวกันปรับจากที่ใช้สำหรับ food ให้ใช้สำหรับ feed และให้สอดคล้องกับที่กำหนดอยู่ในเอกสารเรื่อง Proposed Draft Guidance for Use by Governments in Prioritizing Their National Feed Hazards ที่อยู่ระหว่างพิจารณา

- เพิ่มคำนิยามที่สำคัญได้แก่ “Biotransformation product” โดยหมายถึงสารต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการ metabolite ในร่างกายสัตว์

Risk Assessment in the Codex Risk Analysis Framework

- Figure 1 และเนื้อหาที่ใช้แสดงการวิเคราะห์ความเสี่ยงในกรอบงานของ Codex ความสัมพันธ์ระหว่าง Risk management, Risk assessment และ Risk communication โดยมีการเพิ่มรายละเอียด Preliminary risk management activities ให้ชัดเจนขึ้น ซึ่งครอบคลุมถึงกิจกรรม Hazard prioritization ที่เป็นกระบวนการสำคัญก่อนดำเนินการประเมินความเสี่ยงสำหรับอาหารสัตว์

Risk Characterization

- ที่ประชุมเห็นชอบกับการปรับปรุงหัวข้อ Exposure assessment และ Risk characterization เพื่อแยกให้ชัดเจนขึ้นระหว่าง Exposure assessment และ Risk characterization การประเมินความเสี่ยงของอาหารสัตว์ได้ค่า Risk estimate สำหรับความปลอดภัยอาหาร ไม่ใช้การประเมินความเสี่ยงในอาหารสำหรับคนทั้งหมด ตามที่ประเทศเนเธอร์แลนด์เสนอเพื่ออธิบายความจำเป็นของ Risk characterization รวมถึงการเลือกการจัดการความเสี่ยงต่อไป ซึ่งต้องคำนึงถึง Exposure assessment ของอันตรายจากแหล่งอื่นที่นอกเหนือจากอาหารสัตว์

ที่ประชุมเห็นควรเพิ่มข้อความที่แสดงว่าผลลัพธ์ขั้นต้นของการประเมินความเสี่ยงอาจเป็นการเปรียบเทียบระหว่างอันตรายของอาหารสัตว์ที่ประมาณจากสินค้าที่รับประทานได้ (Estimated feed hazard)

กับค่าสูงสุดที่กำหนดในอาหาร ก่อนที่จะดำเนินการตัดสินใจจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการควบคุมอันตรายในอาหารสัตว์ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอคณะกรรมการโคเด็กซ์ (CAC) รับรองในขั้นที่ ๘

๒. แนวทางการลำดับความสำคัญของอันตรายในอาหารสัตว์สำหรับหน่วยงานรัฐ (Proposed Draft Guidance for Use by Governments in Prioritizing Their National Feed Hazards)

เป็นเอกสารแนวทางการลำดับความสำคัญของอันตรายในอาหารสัตว์สำหรับหน่วยงานรัฐ ซึ่งที่ประชุมมีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางมีประเด็นสำคัญ สรุปได้ดังนี้

- ที่ประชุมเห็นควรปรับแก้ไขชื่อเรื่อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็น “Guidance for Governments on Prioritizing Hazards in Feeds”.

Scope

- ที่ประชุมอภิปรายอย่างกว้างขวางและเห็นควรให้จัดทำเอกสารเพื่อเน้นถึงวิธีการ Prioritization จึงได้ระบุให้ชัดเจนไว้ในขอบข่ายของเอกสารว่าเป็นการ prioritize โดยใช้วิธี Multi criteria approach ที่แนะนำโดย FAO ซึ่งเป็นวิธีแบบ Quantitative สามารถวัดค่าและให้คะแนนได้ โดยแสดงวิธีการเป็นตัวอย่างเป็น ANNEX II เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และให้ประเทศปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามได้เพิ่มข้อความ “However, it is recognized that other approaches to prioritize hazards might be used.” เพื่อให้ยืดหยุ่นขึ้นว่าวิธีการอื่นๆ อาจนำมาใช้ในการจัดลำดับได้

Definition

- “Cross contamination” และ “Carry-over” มีความหมายที่ซ้ำซ้อนกัน เห็นควรตัด “Carry-over” ออกทั้งนี้ในนิยามของ “Cross contamination” ได้เพิ่มข้อความให้ครอบคลุมถึง “Carry-over”

- Processing Aid เห็นควรให้ใช้นิยามใน Procedure manual โดยในเอกสารฉบับนี้คำว่า “Food” หมายถึง “Feed” และ “Feed ingredient”

Prioritization process

วิธีการจัดลำดับความสำคัญที่ระบุในเอกสารมี ๗ ขั้นตอน เป็นวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative) ซึ่งสามารถวัดค่าและให้คะแนน (Scoring) ได้

(๑) ระบุอันตราย/อาหารสัตว์/edible product ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในอาหาร

(๒) ระบุและให้คำจำกัดความของเกณฑ์ (Criteria) ของแต่ละ hazard/feed/edible product ที่จะนำมาหาค่าเชิงปริมาณ ซึ่งในเรื่องนี้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับเกณฑ์ที่นำมาใช้ให้เกิดความเหมาะสม โดยที่ประชุมได้ยกตัวอย่างเกณฑ์การพบอันตรายใน Edible product ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ และอาจรวมถึงเรื่อง other legitimate factor ด้วย เช่น การมีอาหารสัตว์เพียงพอกับสัตว์

(๓) การกำหนดค่าตามเกณฑ์สำหรับทั้ง ๓ combination (hazard/feed/edible product)

(๔) การปรับค่า (Normalization) ให้สามารถเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ได้

(๕) การให้น้ำหนัก (Weighting) แต่ละเกณฑ์เพื่อสะท้อนถึงเกณฑ์นั้นๆ ว่าเป็นเรื่องสำคัญเพียงไร ซึ่งดำเนินการโดย Risk manager ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ

(๖) รวมน้ำหนักที่ปรับแล้ว เพื่อให้ได้ค่าคะแนน และเรียงลำดับคะแนน (Ranking) ที่ได้เพื่อจัดลำดับความสำคัญ ที่ประชุมได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง โดยให้ระบุ sensitivity เพื่อให้อธิบายสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวิธีการจัดลำดับความสำคัญ

(๗) รายงานกระบวนการ วิธีการ และผลลัพธ์

ANNEX 1 ตัวอย่างของอันตรายในอาหารสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพมนุษย์

มีการให้ตัวอย่างของอันตรายต่างๆ โดยบางประเทศไม่เห็นด้วยกับการให้ตัวอย่างเนื่องจากเมื่อเวลาผ่านไป ตัวอย่างที่แสดงอาจไม่เป็นปัจจุบัน และมีบางประเทศต้องการให้ระบุตัวอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ทั้งนี้ที่ประชุมเห็นควรให้มีตัวอย่างของอันตรายในภาคผนวก โดยในหัวข้อสารพิษ ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอของประเทศไทย โดยเพิ่ม zealalenone ในเรื่อง mycotoxin เพื่อให้ครอบคลุมสารพิษต่างๆ มากขึ้น

ANNEX 2 ตัวอย่างกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ

เป็นตัวอย่างวิธีจัดลำดับความสำคัญโดยวิธี Multi criteria approach มีรายละเอียดทั้ง ๗ ขั้นตอน ซึ่งมีการกำหนดตัวเลขต่างๆ นั้น ที่ประชุมได้มีการถกเถียงอย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับตัวเลขที่กำหนดในเกณฑ์ จึงได้เพิ่มเติมข้อความให้ชัดเจนว่าไม่ใช่ตัวเลขที่แท้จริง แต่ใช้เพียงเพื่ออธิบายขั้นตอนการ Prioritization process เท่านั้น

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้เสนอ CAC รับรองในขั้นที่ ๕/๘ (โดยข้ามขั้นที่ ๖,๗) ทั้งนี้ประเทศอาเจนตินา บราซิล คอสตาริกา ซาอุดีอาระเบีย และประเทศไทย ขอบันทึกในรายงานการประชุม ขอรื้อกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเทศ เนื่องจากร่างฉบับนี้มีการปรับปรุงแก้ไขค่อนข้างมากจากร่างที่ได้เวียนให้ประเทศสมาชิกพิจารณาในขั้นที่ ๓

ประธานได้ขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศต่างๆ ที่ร่วมให้ข้อคิดเห็นปรับปรุงร่างเอกสารทั้ง ๒ ฉบับ ทำให้งานเสร็จตามที่ CAC ได้มอบหมาย